

POSTANOWIENIE

26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W. T.

przeciwko Syndykowi masy upadłości G. spółce akcyjnej w upadłości w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości G. spółki akcyjnej w upadłości w W.

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Warszawie

z 7 lutego 2024 r., V Ca 3168/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko G. S.A. w W. W. T. domagała się ustalenia, iż zawarta z pozwanym G. S.A. w W. (uprzednio G. S.A w K. [...] Oddział w Ł.) umowa kredytu hipotecznego, nr [...], na kwotę 68.596,24 zł, indeksowanego do CHF, jest nieważna oraz zasądzenia na swoją rzecz kwoty 72.978,08 zł, tytułem zwrotu świadczenia nienależnego wpłaconego pozwanemu od 2 sierpnia 2010 r. do 29 czerwca 2020 r. Nieważność powódka wiązała z zastosowaniem przez

pozwanego w przedmiotowej umowie kredytu niedozwolonych postanowień umownych. Powódka sformułowała także roszczenia ewentualne.

W odpowiedzi na pozew pozwany G. S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W ocenie Sądu I instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości i w rezultacie Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie wyrokiem z 21 lutego 2022 r., w szczególności, ustalił, że; I. umowa kredytu hipotecznego nr [...] indeksowanego do CHF zawarta 14 maja 2007 r. pomiędzy W. K., a G. S.A. w K. [...] Oddziałem w Ł. jest nieważna; II. zasądził od G. S.A. z siedzibą w W. na rzecz W. T. kwotę 72.978,08 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 72.613,08 zł od 1 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 365,00 zł od 10 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty; III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego złożył pozwany zaskarżając go w całości. Sformułował następujące zarzuty: 1) nierozpoznania istoty sprawy, wobec braku dokonania kontroli incydentalnej wzorca umownego zgodnie z wytycznymi płynącymi z przepisów prawa, lecz *de facto* dokonanie kontroli abstrakcyjnej, tj. w oderwaniu od faktów i okoliczności zawarcia przedmiotowej umowy, w tym pominięcie okoliczności towarzyszących jej zawarciu przy dokonywaniu oceny jej postanowień; 2) zaniechania zbadania przez Sąd kryteriów określania kursu wskazanych w par. 6 ust 1 łączącej strony umowy kredytowej; 3) uznania bezskuteczności postanowień Aneksu do przedmiotowej umowy w części odnoszącej się do indeksacji, pomimo braku stwierdzenia spełnienia przez takie postanowienia przesłanek abuzywności. Ponadto podniósł zarzuty naruszenia przepisów postępowania, tj.: art. 327¹ par. 1 ust 1 i 2 k.p.c.; art. 227 k.p.c. oraz art. 235 § 1 pkt. 2, 3 i 5 k.p.c. oraz art. 205 § 2 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c.; art. 227 k.p.c. oraz art. 235 § 1 pkt 2, 3 i 5 k.p.c. oraz art. 205 § 2 k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c. oraz zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, tzn.: art. 455 k.c. i 481 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie w zakresie roszczenia odsetkowego; art. 111 ust. 1 pkt. 4 ustawy Prawo bankowe; art. 56 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 354 § 1 i § 2 k.c. w zw. z § 6 ust. 1, § 9 ust. 2 oraz § 10 ust. 3 umowy kredytu poprzez dokonanie ich nieuprawnionej, dowolnej

wykładni; art. 56 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 354 § 1 i 2 k.c. i art. 385¹ § 2 k.c. poprzez dokonanie dowolnej i nieuprawnionej wykładni treści wniosku kredytowego oraz pozostałych postanowień umowy kredytu, w tym odpowiedniego regulaminu; art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. oraz art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r., w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”); art. 385¹ k.c. oraz 385² k.c.; art. 385 § 2 zd. 1 k.c. w zw. z art. 5 zd. 2 oraz ich niezastosowanie; art. 385² k.c. poprzez jego nieuprawnioną, zawężającą wykładnię; art. 24 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim; art. 30 ust 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 2 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości; art. 189 k.p.c. poprzez ustalenie nieważności przedmiotowej umowy kredytu; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. oraz art. 5 k.c.

We wnioskach apelacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu *meriti* poprzez oddalenie powództwa; ewentualnie, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie, zniesienie postępowania w takim zakresie oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Postanowieniem z dnia 28 września 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., a następnie podjął je z udziałem Syndyka masy upadłości G. S.A. w W. w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy kredytowej (k. 425 i 534).

W wyniku rozpoznania apelacji w odniesieniu do rozstrzygnięcia o żądaniu w przedmiocie ustalenia, Sąd Okręgowy w Warszawie, uznał ją za pozbawioną podstaw i wyrokiem częściowym z 7 lutego 2024 r. oddalił ją w tym zakresie.

Pozwany - Syndyk masy upadłości G. S.A. w upadłości w W. - skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 7 lutego 2024 r w całości. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tj.: art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 w zw. z art. 263 i 96 ustawy z 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1520 ze zm.; dalej: „pr. upadł.”) oraz art. 179 § 3 zd. 1 k.p.c. i art. 174 § 2 zd. 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez procedowanie i rozstrzygnięcie w przedmiocie apelacji pozwanego co do roszczenia strony przeciwnej o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy kredytu, pomimo że istniały podstawy do zawieszenia postępowania, art. 180 § 1

pkt 5 lit. b w zw. z art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 145 pr. upadł. w zw. z art. 386 §4 k.p.c. poprzez brak uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, pomimo że Sąd I instancji procedował z udziałem syndyka w sprawie o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu do masy upadłości, tj. w zakresie roszczenia o ustalenie nieważności, a zatem z naruszeniem art. 180 § 1 pkt 5 lit. b w zw. z art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 145 pr. upadł., to jest w sytuacji niewyczerpania w postępowaniu upadłościowym trybu, o którym mowa w art. 145 ust. 1 pr. up. oraz na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tzn.: art. 189 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że powódka ma interes prawny co do żądania ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z przedmiotowej umowy; art. 385¹ §1 w zw. z art. 385¹ § 3 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie prowadzące do uznania, że sporna umowa zawiera niedozwoloną klauzulę przeliczeniową; art. 385² k.c. poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie; art. 385¹ § 2 w zw. z § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niezastosowanie i art. 58 § 3 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie prowadzące do uznania, że skutkiem wyeliminowania klauzul abuzywnych jest nieważność spornej umowy w całości; art. 56 k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe w zw. z art. 4 i 5 ust. 2 ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw poprzez ich niezastosowanie; art. 58 § 1 w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, że sporna umowa jako umowa kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, a wobec tego nieważna w całości.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), sprowadzające się do pytania: „Czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczone przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy), jest sprawę „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 pr. upadł. i tym samym podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 lub art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr. upadł.

do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub odpowiednio, odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawę?”.

Skarżący uzasadnił wniosek o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania również tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj. art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr. upadł. oraz art. 177 §1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 w zw. z art. 145 ust. 1 pr. upadł.

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie apelacji pozwanego w całości ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie lub innemu sądowi równorzędnemu.

W odpowiedzi na skargę pozwanego powódka wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje

sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze kasacyjnej na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej problemy i wątpliwości interpretacyjne mogą być rozwiązane przez zastosowaniu podstawowych i powszechnie stosowanych reguł wykładni przepisów prawnych.

Powództwo konsumenta - kredytobiorcy o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. nieistnienia (nieważności) stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczone przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy), nie stanowi realizacji wierzytelności w postaci roszczenia i dlatego tego rodzaju postępowanie sądowe nie może być zakwalifikowane jako sprawa o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości w rozumieniu art. 145 ust. 1 oraz art. 263 pr. upadł. Roszczenie materialnoprawne jako takie jest identyfikowane z prawem lub uprawnieniem, które są określone w ten sposób, że wierzyciel może żądać od dłużnika konkretnego zachowania się. Cechą charakterystyczną roszczeń jest nie tylko to, że z góry jest określony adresat obowiązków, ale zarazem to, że określone jest konkretne zachowanie się obowiązane.

Klasycznym przykładem tak skonstruowanego roszczenia jest wierzytelność wynikająca ze stosunku zobowiązaniowego i według art. 353 § 1 k.c. zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Swoistym rodzajem wierzytelności są roszczenia majątkowe niepieniężne ukształtowane na bazie ekspektatywy przyszłego prawa finalnego, która może być przedmiotem obrotu prawnego. Przez ekspektatywę rozumie się stan, w którym elementy stanu faktycznego, od którego stosownie do hipotezy normy prawnej zależy powstanie lub nabycie określonego prawa w znaczeniu podmiotowym realizują się stopniowo w pewnym okresie czasu (np. ekspektatywa własności lokalu uregulowana w art. 19 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych).

W powołanych przepisach prawa upadłościowego chodzi rzecz jasna o zobowiązania pieniężne oraz o zobowiązania majątkowe niepieniężne upadłego,

które mogą być [przekształcone w zobowiązania pieniężne (art. 91 ust. 2 w zw. z art. 240 pkt 2 in fine oraz art. 246 pr. upadł.). Oczywiście jest też że żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego nie może być przeliczone na sumę w rozumieniu art. 245 ust. 1 pkt 3 pr. upadł. Poza tym pozytywne rozstrzygnięcie takiego żądania na drodze sądowej nie jest tytułem egzekucyjnym podlegającym przymusowemu wykonaniu, tak jak wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy otrzymanej na jej poczet przez wierzyciela (art. 264 ust. 1 pr. upadł.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

[PG]

[a.ł.]